

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระดับความว่าเหวในผู้สูงอายุ 2 กลุ่ม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านธรรมปกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มละ 100 คน ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลรวม 12 เดือน ซึ่งผลการศึกษานำเสนอเป็น 2 ส่วน ในรูปตารางประกอบการบรรยายตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไป และสภาพร่างกายของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความว่าเหว และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความว่าเหวของ

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

ส่วนที่ 1 เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไป และสภาพร่างกายระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน และผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้สูงอายุ 2 กลุ่ม ๆ ละ 100 คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา อาชีพ รายได้ และรูปร่างดังรายละเอียดตามตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา อาชีพ รายได้ และแหล่งรายได้

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	50	50.0	48	48.0
หญิง	50	50.0	52	52.0
อายุ				
60 - 69 ปี	53	53.0	29	29.0
70 - 79 ปี	21	21.0	44	44.0
80 ปีขึ้นไป	26	26.0	27	27.0
สถานภาพสมรส				
โสด	4	4.0	10	10.0
คู่ อยู่กับคู่สมรส	45	45.0	0	0.0
คู่ แยกกันอยู่	3	3.0	5	5.0
ม่าย	42	42.0	71	71.0
หย่า	6	6.0	14	14.0
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	33	33.0	45	45.0
เรียนหนังสือพออ่านออกเขียนได้	24	24.0	26	26.0
เรียน 4 ปี จบประถมศึกษา	24	24.0	18	18.0
เรียน 5 ปีขึ้นไป	19	19.0	11	11.0

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา อาชีพ รายได้ และแหล่งรายได้ (ต่อ)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา				
พุทธ	96	96.0	98	98.0
คริสต์	2	2.0	2	2.0
อิสลาม	2	2.0	0	0.0
การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา				
ไม่ได้ปฏิบัติ	2	2.0	4	4.0
ปฏิบัติ	98	98.0	96	96.0
อาชีพปัจจุบัน				
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	79	79.0	71	71.0
ประกอบอาชีพ	21	21.0	29	29.0
อาชีพที่ทำครั้งสุดท้าย.				
เกษตรกรรม	23	23.0	33	33.0
รับจ้าง	35	35.0	34	34.0
ค้าขาย	29	29.0	26	26.0
รับราชการ	12	12.0	2	2.0
รัฐวิสาหกิจ	1	1.0	1	1.0
แม่บ้าน	0	0.0	4	4.0

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา อาชีพ รายได้ และแหล่งรายได้ (ต่อ)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้/เดือน				
ไม่มีรายได้	53	53.0	14	14.0
รายได้ไม่แน่นอน	0	0.0	34	34.0
1 – 1,000 บาท	23	23.0	49	49.0
1,001 – 2,000 บาท	11	11.0	1	1.0
2,001 – 3,000 บาท	2	2.0	1	1.0
3,001 บาทขึ้นไป	11	11.0	1	1.0
แหล่งรายได้				
บุตรหลาน	65	65.0	18	18.0
ญาติ	1	1.0	14	14.0
คู่สมรส	5	5.0	1	1.0
ค่าเช่า, เงินเก็บ	4	4.0	7	7.0
บำนาญ	7	7.0	0	0.0
ทำงานด้วยตนเอง	18	18.0	26	26.0
รับบริจาค	0	0.0	34	34.0

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศ พบว่ามีจำนวนเพศชายเท่ากับเพศหญิง คือ ร้อยละ 50.0 ในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ นั้น จำนวนเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง คือ ร้อยละ 48.0 และร้อยละ 52.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างแยกตามอายุพบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน อยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 53.0 ส่วนผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ อยู่ในช่วงอายุ 70-79 ปี ถึงร้อยละ 53.0 ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป มีจำนวนใกล้เคียงกันในทั้ง 2 กลุ่ม คือ ร้อยละ 26.0 และร้อยละ 27.0 ตามลำดับ สถานภาพสมรสนั้นส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับคู่สมรสในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ส่วนผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์นั้น มีสถานภาพหม้ายมากที่สุดถึงร้อยละ 71 รองลงมาอยู่ในสถานภาพสมรส หย่า ร้อยละ 14.0

ส่วนระดับการศึกษาพบว่า ตัวอย่างไม่ได้เรียนหนังสือเป็นส่วนใหญ่ในทั้ง 2 กลุ่ม คือ ร้อยละ 33 ในผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน และร้อยละ 45 ในผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านมีจำนวนผู้สูงอายุที่เรียน 5 ปีขึ้นไป มากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ คือ ร้อยละ 19.0 และร้อยละ 11.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ในผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านนับถือศาสนาพุทธ และมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ 96.0 และร้อยละ 98.0 ตามลำดับ ส่วนผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ มีการนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 98.0 และปฏิบัติ กิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ 96.0 ตามลำดับ

ปัจจุบันส่วนใหญ่ผู้สูงอายุร้อยละ 79.0 ในกลุ่มที่อยู่ที่บ้าน และร้อยละ 71.0 ในกลุ่มที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านและผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างมาก่อน และมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 35.0 และ ร้อยละ 34.0 ตามลำดับ กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ มีถึงร้อยละ 53.0 ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1-1,000 บาท ถึงร้อยละ 49.0 ส่วนแหล่งรายได้พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านจะมีรายได้มาจากบุตรหลานเป็นส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 65.0 ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น ส่วนใหญ่มีรายได้จากการบริจาค ร้อยละ 34.0 รองลงมา มีรายได้จากการทำงานด้วยตนเอง ร้อยละ 26.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านมีการทำงานด้วยตนเองเพียงร้อยละ 18.0 เท่านั้น

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ และเพศ

อายุ	ชาย				หญิง			
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
60 – 69 ปี	28	28.0	15	15.0	25	25.0	14	14.0
70 – 79 ปี	12	12.0	21	21.0	6	6.0	23	23.0
80 ปีขึ้นไป	7	7.0	12	12.0	19	19.0	15	15.0
80 – 84	(3)	-	(3)	-	(6)	-	(9)	-
85 – 89	(3)	-	(9)	-	(2)	-	(5)	-
90 – 94	(1)	-	-	-	(1)	-	(1)	-
95 – 99	-	-	-	-	(3)	-	-	-

จากตารางที่ 2 พบจำนวนของเพศชายในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน มีมากที่สุด ในช่วงอายุ 60-69 ปี ถึงร้อยละ 28.0 ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีเพศชายมากที่สุด ในช่วงอายุ 70-79 ปี มีถึงร้อยละ 21.0 ส่วนจำนวนผู้สูงอายุชายที่เกิน 80 ปีขึ้นไปนั้น พบว่า ในสถานสงเคราะห์ มีมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน คือร้อยละ 12.0 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ จำนวนผู้สูงอายุเพศหญิง มีช่วงอายุ 60-69 ปี มากที่สุด คือร้อยละ 25.0 ในกลุ่มที่อยู่ที่บ้าน ส่วนกลุ่มที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีจำนวนเพศหญิงมากที่สุด ในช่วงอายุ 70-79 ปี ถึงร้อยละ 23.0 ส่วนผู้สูงอายุเพศหญิงที่อายุเกิน 80 ปีขึ้นไปนั้น พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านมีจำนวนมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ คือ ร้อยละ 19.0 และร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส และเพศ

เพศ	ชาย				หญิง			
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส								
โสด	2	2.0	4	4.0	2	2.0	6	6.0
คู่ อยู่กับคู่สมรส	32	32.0	0	0.0	13	13.0	0	0.0
คู่ แยกกันอยู่	3	0.0	3	3.0	0	0.0	2	2.0
หม้าย	13	13.0	31	31.0	29	29.0	40	40.0
หย่า	0	0.0	10	10.0	6	6.0	4	4.0

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านส่วนใหญ่เพศชายจะยังคงอยู่กับคู่สมรส ถึงร้อยละ 32.0 ส่วนเพศหญิงส่วนใหญ่เป็นหม้าย ถึงร้อยละ 29.0 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ พบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์มีสถานภาพสมรสหม้าย เป็นส่วนใหญ่ ทั้งเพศชายและเพศหญิง คือ ร้อยละ 31.0 และร้อยละ 40.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา และเพศ

เพศ	ชาย				หญิง				
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับการศึกษา									
ไม่ได้เรียนหนังสือ	8	8.0	18	18.0	25	25.0	27	27.0	
เรียนหนังสือพอ	14	14.0	12	12.0	10	10.0	14	14.0	
อ่านออกเขียนได้									
เรียน 4 ปี	13	13.0	13	13.0	11	11.0	5	5.0	
เรียน 5 ปีขึ้นไป	15	15.0	5	5.0	4	4.0	6	6.0	
- ม.1	(1)	-	-	-	-	-	(1)	-	
- ม.2	(2)	-	(2)	-	-	-	(2)	-	
- ม.3	(3)	-	(1)	-	-	-	(3)	-	
- ม.4	(1)	-	-	-	-	-	-	-	
- ม.5	(1)	-	-	-	-	-	-	-	
- ม.6	(5)	-	(2)	-	(4)	-	-	-	
- ม.8	(2)	-	-	-	-	-	-	-	

จากตารางที่ 4 เมื่อจำแนกผู้สูงอายุตามระดับการศึกษาและเพศ พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายที่อยู่สถานสงเคราะห์ฯ ไม่ได้เรียนหนังสือเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 18.0 ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ไม่ได้เรียนหนังสือเพียงร้อยละ 8.0 เท่านั้น และในระดับการศึกษาที่เรียน 5 ปีขึ้นไป พบว่า ผู้สูงอายุชายที่อยู่ที่บ้านจะมีโอกาสเรียนถึงร้อยละ 15.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ฯ มีโอกาสเรียน 5 ปีขึ้นไป เพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น ส่วนในเพศหญิงมีโอกาสไม่ได้เรียนหนังสือใกล้เคียงกันในทุกกลุ่ม คือ ร้อยละ 25.0 และร้อยละ 27.0 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามจะเห็นว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ฯ เพศหญิง มีเรียน 5 ปีขึ้นไปพอ ๆ กันกับผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน คือร้อยละ 6.0 และร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ และเพศ

เพศ	ชาย				หญิง			
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ (บาท/เดือน)								
ไม่มีรายได้	24	24.0	9	9.0	29	29.0	5	5.0
รายได้ไม่แน่นอน	0	0.0	19	19.0	0	0.0	15	15.0
1 – 1,000 บาท	11	11.0	17	17.0	12	12.0	32	32.0
1,001-2,000 บาท	6	6.0	1	1.0	5	5.0	0	0.0
2,001-3,000 บาท	2	2.0	1	1.0	0	0.0	0	0.0
3,001 บาทขึ้นไป	7	7.0	1	1.0	4	4.0	0	0.0

จากตารางที่ 5 ผู้สูงอายุเพศชายที่อยู่ที่บ้านไม่มีรายได้เป็นของตนเอง มีถึงร้อยละ 24 ในขณะที่ผู้สูงอายุเพศชายที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ที่ไม่มีรายได้ มีเพียงร้อยละ 9.0 และมีรายได้ไม่แน่นอน ร้อยละ 19.0 รองลงมา คือ รายได้ 1-1,000 บาท มีร้อยละ 17.0

ผู้สูงอายุเพศหญิงที่อยู่ที่บ้านไม่มีรายได้ ถึงร้อยละ 29.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุเพศหญิงที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ที่ไม่มีรายได้ มีเพียงร้อยละ 5.0 และมีรายได้มากที่สุดในช่วง 1-1,000 บาท ถึงร้อยละ 32.0 เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุเพศหญิงที่อยู่ที่บ้าน มีรายได้ในช่วงดังกล่าวเพียงร้อยละ 12.0 เท่านั้น

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งรายได้ และเพศ

เพศ	ชาย				หญิง			
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งรายได้								
บุตรหลาน	5	5.0	8	8.0	4	4.0	5	5.0
คู่สมรส	2	2.0	0	0.0	3	3.0	0	0.0
ทำงานด้วยตนเอง	11	11.0	8	8.0	9	9.0	18	18.0
ค่าเช่า เงินเก็บ	3	3.0	7	7.0	4	4.0	0	0.0
บำนาญ	5	5.0	0	0.0	1	1.0	0	0.0
ญาติ	0	0.0	1	1.0	0	0.0	0	0.0
ได้รับบริจาค	0	0.0	15	15.0	0	0.0	24	24.0

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่า แหล่งรายได้ส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน จะมาจากทำงานด้วยตนเอง บุตรหลาน ตามลำดับ ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ส่วนแหล่งรายได้ของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น มาจากการบริจาคเป็นส่วนใหญ่ในทั้งสองเพศ

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพที่ทำครั้งสุดท้าย และเพศ

เพศ	ชาย				หญิง			
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพที่ทำครั้งสุดท้าย								
เกษตรกรรม	11	11.0	22	22.0	12	12.0	11	11.0
รับจ้าง	21	21.0	15	15.0	14	14.0	19	19.0
ค้าขาย	8	8.0	8	8.0	21	21.0	18	18.0
รับราชการ	9	9.0	2	2.0	3	3.0	0	0.0
รัฐวิสาหกิจ	1	1.0	1	1.0	0	0.0	0	0.0
แม่บ้าน	0	0.0	0	0.0	0	0.0	4	4.0

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เคยประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด คือร้อยละ 22.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 11.0 เท่านั้น ผู้สูงอายุเพศชายที่อยู่ที่บ้านเคยประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ถึงร้อยละ 21.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ฯ เพศชาย เคยทำอาชีพรับจ้างเพียงร้อยละ 15.0 เท่านั้น ส่วนผู้สูงอายุเพศหญิงที่อยู่ที่บ้านเคยประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง ร้อยละ 21.0 และร้อยละ 14.0 ตามลำดับ ในขณะที่ผู้สูงอายุเพศหญิงในสถานสงเคราะห์ฯ เคยทำอาชีพรับจ้างและค้าขายพอ ๆ กัน คือ ร้อยละ 19.0 และ ร้อยละ 18.0 ตามลำดับ และเป็นแม่บ้านเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 4.0

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ที่บ้าน จำแนกตามบุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน

บุคคลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน	จำนวน	ร้อยละ
อยู่คนเดียว	5	5.0
อยู่กับคู่สมรส, บุตร, หลาน และญาติ	45	45.0
อยู่กับบุตร หลาน และญาติ	45	45.0
อยู่กับญาติ	4	4.0
อยู่กับบุคคลอื่น	1	1.0

จากตารางที่ 8 ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ส่วนใหญ่จะอยู่กับคู่สมรสร่วมกับบุตร หลาน และญาติ หรืออยู่กับบุตร หลาน และญาติ ร้อยละ 45.0 เท่ากัน มีเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้นที่อยู่เพียงลำพัง และอยู่กับบุคคลอื่นเพียงร้อยละ 1

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามเพศที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ จำแนกตามรายได้ พิเศษ ความเพียงพอของรายได้ การมีบุตรหลาน การมาเยี่ยมของบุตร, หลาน การมาเยี่ยมของเพื่อน,ญาติ

เพศ	ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์			
	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้พิเศษ				
มี	8	8.0	31	31.0
ไม่มี	40	40.0	21	21.0
ความเพียงพอของรายได้				
พอ	19	19.0	22	22.0
ไม่พอ	29	29.0	30	30.0
การมีบุตร, หลาน				
มี	39	39.0	35	35.0
ไม่มี	9	9.0	17	17.0
การมาเยี่ยมของบุตร, หลาน				
มา	15	15.0	16	16.0
ไม่มา	33	33.0	36	36.0
การมาเยี่ยมของเพื่อน,ญาติ				
มี	4	4.0	36	36.0
ไม่มี	44	44.0	16	16.0

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เพศชาย ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้พิเศษ ถึงร้อยละ 40.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุเพศหญิงส่วนใหญ่ มีรายได้พิเศษถึงร้อยละ 31.0 เมื่อดูความเพียงพอของรายได้ พบว่า ไม่เพียงพอเป็นส่วนใหญ่ ในทั้งสองเพศ คือ ร้อยละ 29.9 และร้อยละ 30.0 ตามลำดับ การมีบุตรหลานส่วนใหญ่พบว่า มีบุตรหลานใกล้เคียงกันทั้งเพศหญิงและเพศชาย คือ ร้อยละ 35.0 และร้อยละ 39.0 ตามลำดับ แต่บุตรหลานไม่ได้มาเยี่ยม ร้อยละ 36.0 และร้อยละ 33.0 ตามลำดับ ส่วนการมาเยี่ยมของเพื่อนและญาติ พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายไม่มีผู้มาเยี่ยม ร้อยละ 44.0 และมีผู้มาเยี่ยมเพียงร้อยละ 4.0 ส่วนผู้สูงอายุเพศหญิง มีมาเยี่ยมถึงร้อยละ 36.6 และไม่มาเยี่ยมเพียงร้อยละ 16.0 เท่านั้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนความจำเหว และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความจำเหวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

คะแนนความจำเหวจำแนกตามระดับความจำเหว เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ดังรายละเอียดตามตารางที่ 10 ถึงตารางที่ 16 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความจำเหว

ระดับความจำเหว	ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน	ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์
จำเหวน้อย	41	12.0
จำเหวปานกลาง	58	81.0
จำเหวมาก	1	7.0

จากตารางที่ 10 จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีความจำเหวปานกลาง และจำเหวมาก มากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ถึงร้อยละ 81.0 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 12.0 เท่านั้นที่มีความจำเหวน้อย ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน มีความจำเหวปานกลางเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 58.0 และมีความจำเหวมากเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความจำเหน็บ และเพศ

เพศ	ชาย				หญิง			
	ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์		ผู้สูงอายุที่อยู่ ที่บ้าน		ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความจำเหน็บ								
จำเหน็บน้อย	24	24.0	11	11.0	16	16.0	2	2.0
จำเหน็บปานกลาง	25	25.0	36	36.0	33	33.0	45	45.0
จำเหน็บมาก	1	1.0	1	1.0	1	1.0	5	5.0

จากตารางที่ 11 คะแนนความจำเหน็บจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีความจำเหน็บปานกลาง ถึงร้อยละ 36.0 และมีความรู้สึกจำเหน็บมากอยู่ร้อยละ 1 ส่วนผู้สูงอายุเพศชายที่อยู่ที่บ้านนั้น มีความรู้สึกความจำเหน็บน้อยและจำเหน็บปานกลางใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 24.0 และร้อยละ 25.0 และมีความรู้สึกจำเหน็บมาก เพียงร้อยละ 1.0 เท่านั้น ผู้สูงอายุเพศหญิงที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีความรุนแรงของความจำเหน็บมากกว่าผู้สูงอายุเพศเดียวกันที่อยู่ที่บ้านอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ผู้สูงอายุหญิงที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีความจำเหน็บปานกลางมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ร้อยละ 45.0 และร้อยละ 33.0

ตามลำดับ ผู้สูงอายุหญิงที่อยู่ที่บ้านมีความจำเหน็บมากเพียงร้อยละ 1.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์มีความจำเหน็บมากถึงร้อยละ 5.0

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความจำเหว่ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คะแนนความจำเหว่		การทดสอบ ความมี นัยสำคัญ ทางสถิติ
		ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน	100	41.8700	9.2405	t = 1.01266***
ผู้สูงอายุที่อยู่ใน สถานสงเคราะห์	100	50.0700	7.4186	

one tailed t = .001; df = 198; p = 3.291

จากตารางที่ 12 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความจำเหว่ของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ แตกต่างจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความจำเหว่ของผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความจำเหว่ของ
กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส
ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และรายได้

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	หน่วย (คน)	คะแนนความจำเหว่		การทดสอบ ความมี นัยสำคัญ ทางสถิติ
		ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
เพศ				
ชาย	48	47.2292	7.4100	t = -3.92***
หญิง	52	52.5923	6.4520	
อายุ (ปี)				
60 - 64 ปี	10	47.9000	6.3675	F = 1.7391
65 - 69 ปี	19	48.1579	6.8982	
70 - 74 ปี	20	48.1500	6.1411	
75 - 79 ปี	24	52.6667	8.1436	
80 - 84 ปี	12	53.0833	7.9023	
85 - 93 ปี	15	57.3929	6.5654	
สถานภาพสมรส				
โสด	10	47.7000	7.8888	F = .4322
คู่ แยกกันอยู่	5	48.6250	8.9582	
หม้าย	71	50.5070	7.6567	
หย่า	14	49.7143	5.9669	

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความว่าเหว่ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และรายได้ (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คะแนนความว่าเหว่		การทดสอบ ความมี นัยสำคัญ ทางสถิติ
		ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	45	50.8444	7.1983	F = 2.7971*
เรียนหนังสือพอ อ่านออกเขียนได้	26	50.5000	6.9239	
เรียน 4 ปี จบประถม- ศึกษา	18	45.8333	7.1229	
เรียน 5 ปีขึ้นไป	11	52.8182	8.1831	
ศาสนา				
พุทธ	98	50.0408	7.4649	t = -.32
คริสต์	2	51.5000	6.3640	
การปฏิบัติกิจกรรมทาง ศาสนา				
ปฏิบัติ	96	50.0104	7.3348	t = .28
ไม่ปฏิบัติ	4	51.5000	10.4722	
รายได้ (บาท/เดือน)				
ไม่มีรายได้	15	48.0667	8.7052	F = 1.7195
รายได้ไม่แน่นอน	28	47.4615	7.0989	
1 - 2,000 บาท	55	53.8856	6.7451	
2,000 บาทขึ้นไป	2	52.000	.0000	

จากตารางที่ 13 กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์พิเศษหญิง มีความจำหน่วงมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่เมื่อจำแนกตามอายุ และสถานภาพสมรส พบว่ามีความจำหน่วงอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มที่เรียน 5 ปีขึ้นไป มีความจำหน่วงมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามการนับถือศาสนา และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา พบว่า มีคะแนนความจำหน่วงเฉลี่ยมีค่าใกล้เคียงกัน ซึ่งมีความจำหน่วงไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามรายได้ พบว่า กลุ่มที่ไม่มีรายได้และกลุ่มรายได้ไม่แน่นอน มีคะแนนความจำหน่วงน้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้กลุ่มอื่น แต่เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความจำเหว่ของ
กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ที่บ้านจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา
และรายได้

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คะแนนความจำเหว่		การทดสอบ ความมี นัยสำคัญ ทางสถิติ
		ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
เพศ				
ชาย	50	40.3200	9.1972	$t = -1.69^{***}$
หญิง	50	43.4200	9.1118	
อายุ (ปี)				
60 – 69 ปี	53	39.6981	7.9262	$F = 9.1112^{***}$
70 – 79 ปี	21	39.7143	8.6748	
80 – 96 ปี	26	48.0385	8.4592	
สถานภาพสมรส				
โสด	4	38.7500	9.0323	$F = 4.556^*$
คู่ อยู่กับคู่สมรส	45	39.1556	8.4959	
คู่ ไม่ได้อยู่กับคู่สมรส	51	44.5098	7.2732	
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	33	45.5455	8.9481	$F = 6.3568^{**}$
เรียนหนังสือพอ อ่านออกเขียนได้	24	42.9583	8.5592	
เรียน 4 ปี และมากกว่า	43	38.4419	8.7965	

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความจำเหว่ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ที่บ้านจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ (ต่อ)

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คะแนนความจำเหว่		การทดสอบ ความมี นัยสำคัญ ทางสถิติ
		ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	
รายได้ (บาท/เดือน)				
ไม่มีรายได้	53	45.1132	8.2594	F = 8.2082***
1 - 2,000 บาท	34	38.7647	9.5212	
2,000 บาทขึ้นไป	13	36.7692	12.0973	

จากตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความจำเหว่อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน แต่เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มอายุ 80-96 ปี มีความจำเหว่มากกว่ากลุ่มอายุอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่กับคู่สมรส มีความจำเหว่มากกว่ากลุ่มที่อยู่กับคู่สมรส และที่เป็นโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือมีความจำเหว่มากกว่ากลุ่มที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ มีความจำเหว่มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ในการทำนายความจำเหวของผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวทำนายที่เข้าสมการ ตามลำดับ	b	β	t
ภาวะสุขภาพ	- .41256	- .59831	-7.836***
ระดับการศึกษา	-1.78351	- .21652	-2.836**
ค่าคงที่ (a)	84.47866	SE _{est}	= \pm 4.84808
R	=	.68083	
R ²	=	.46353	
P	=	41.90496***	
***	p <	.001	
**	p <	.01	

จากตารางที่ 15 เมื่อนำตัวทำนายที่คาดว่ามึผลต่อความจำเหวของผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ได้แก่ ภาวะสุขภาพ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ การมีโรคประจำตัว สภาพการมองเห็น และสภาพการได้ยิน รวม 9 ตัวแปร มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวทำนายที่เข้าสมการเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะสุขภาพ และระดับการศึกษา ซึ่งเป็นตัวทำนายถึงความจำเหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ในการทำนายความว่าเหวของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวทำนายที่เข้าสมการตามลำดับ	b	β	t
เพศ	-5.39192	- .36494	-3.963***
อายุ	.19407	.20293	2.204*
ค่าคงที่ (a)	38.11808	SE_{est}	= \pm 6.68032
R	=	.42176	
R ²	=	.17789	
P	=	10.49420***	
***	p < .001		
**	p < .05		

จากตารางที่ 16 เมื่อนำตัวทำนายที่คาดว่ามีผลต่อความว่าเหวของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา รายได้ การมีบุตรหลาน การมาเยี่ยมของบุตรหลาน และการมาเยี่ยมของเพื่อน,ญาติ รวม 10 ตัวแปร มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวทำนายที่เข้าสมการเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ เพศ และอายุ ซึ่งเป็นตัวทำนายถึงความว่าเหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การอภิปรายผล

ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คนนั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านและที่อยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น มีจำนวนเพศใกล้เคียงกัน กล่าวคือ กลุ่มที่อยู่ที่บ้านมีเพศชายเท่ากับเพศหญิง คือ ร้อยละ 50 ส่วนกลุ่มที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีเพศชายและเพศหญิง ร้อยละ 48 และร้อยละ 52 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามอายุ พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านมีอายุอยู่ในช่วง 60 - 69 ปี เป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ จะมีอายุอยู่ในช่วง 70 - 79 ปีมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากเกณฑ์ในการรับผู้สูงอายุเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น เพศชาย รับอายุ 70 ปีขึ้นไป ส่วนเพศหญิง รับอายุ 65 ปีขึ้นไป แต่ที่พบว่าผู้สูงอายุเพศชายในสถานสงเคราะห์ ช่วงอายุ 60 - 69 ปี ถึงร้อยละ 15 นั้น เนื่องมาจากเป็นผู้สูงอายุที่ไร้ที่พึ่งพิง ไม่มีบุตรหลานหรือญาติพี่น้อง บางรายต้องการมาอยู่ดูแลภรรยาซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ทางกรมประชาสงเคราะห์ของจังหวัดเป็นผู้ทำหนังสือชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการขอเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ แต่เมื่อพิจารณาในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป พบว่าผู้สูงอายุเพศหญิง มีจำนวนมากกว่าเพศชายในทั้ง 2 กลุ่ม (ตารางที่ 2) ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า ประชากรเพศหญิงมีอายุขัยยืนยาวมากกว่าประชากรเพศชาย เมื่อคำนวณค่าเฉลี่ยของอายุในเพศชายและเพศหญิงในผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน เพศชายและเพศหญิงมีอายุขัยเฉลี่ย 69.9 ปี และ 74.1 ปี ตามลำดับ ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีอายุขัยเฉลี่ย 74.73 ปีในเพศชาย และ 75.10 ปีในเพศหญิง ซึ่งเมื่อนำไปเทียบกับอายุขัยเฉลี่ยของประชากรไทยในปี พ.ศ.2541 เพศชายจะมีอายุขัยเฉลี่ย 80.3 ปี และเพศหญิงจะมีอายุขัยเฉลี่ย 83.9 ปี จะเห็นว่าผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุขัยเฉลี่ยน้อยกว่าเกณฑ์ทั้งสองเพศ นิมนวล ศรีจาด (2533, หน้า 1) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนในชุมชนเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือภาวะสุขภาพจิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อการมีอายุยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .005 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทุกคนมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาถึงร้อยละ 98 ในกลุ่มที่อยู่ที่บ้าน และร้อยละ 96 ในกลุ่มที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาดังกล่าว เป็นการทำให้จิตใจแจ่มใส มีส่วนทำให้จิตใจสงบ โดยยึดศาสนาเป็นหลัก

ด้านสถานภาพสมรสนั้น กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ที่บ้าน ผู้สูงอายุชายส่วนใหญ่จะยังอยู่กับคู่สมรส แต่ผู้สูงอายุเพศหญิงส่วนใหญ่จะไม่ได้อยู่กับคู่สมรส และเป็นหม้าย (ตารางที่ 3) ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้สูงอายุเพศชายจะมีการสมรสใหม่หลังจากที่คู่สมรสเสียชีวิตหรือเลิกร้างกันไปแล้ว ในขณะที่ผู้สูงอายุเพศหญิงไม่มีการสมรสใหม่ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทยโดย

ทั่วไปนั้นเพศหญิง โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุมาก มักจะไม่ทำการสมรสใหม่ เพราะถือว่าเป็นเรื่องไม่เหมาะสมนัก ขณะที่เพศชายจะทำการสมรสใหม่ได้โดยไม่จำกัดอายุ ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่จะมีสถานภาพเป็นหม้าย และแม้จะยังสมรสก็ต้องแยกกันอยู่ตามระเบียบของการเข้าอาศัยในสถานสงเคราะห์ ส่วนโอกาสการได้รับการศึกษา พบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากค่านิยมเกี่ยวกับบทบาทสตรีในอดีตเป็นเพียงผู้ดูแลและปฏิบัติกิจกรรมภายในบ้านเท่านั้น รวมทั้งค่านิยมและสถาบันในการให้การศึกษาแก่เยาวชนสมัย 50 - 60 ปี ก่อนยังมีไม่มากนัก จึงทำให้ผู้สูงอายุเพศหญิงมีโอกาสได้รับการศึกษาน้อยกว่าเพศชาย และเพศชายยังสามารถเข้ารับการศึกษากลับมาได้อีกด้วย เมื่อเปรียบเทียบโอกาสการได้รับการศึกษาของผู้สูงอายุเพศชาย พบว่าผู้ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีผู้ไม่ได้เรียนหนังสือ ถึงร้อยละ 18 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ไม่ได้เรียนหนังสือเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น ส่วนโอกาสเรียนหนังสือ 5 ปีขึ้นไปนั้น ผู้สูงอายุชายที่อยู่ที่บ้าน มีโอกาสเรียน 5 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 15 ส่วนผู้ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่า จะสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพและพึ่งตนเองได้มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้เมื่อเข้าสู่วัยปลายของชีวิต ต้องหันมาพึ่งสถานสงเคราะห์คนชราดังกล่าว

ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้โดยใกล้เคียงกันทั้ง 2 เพศ นอกนั้นกระจายตั้งแต่ 1 - 3,000 บาทต่อเดือน ส่วนกลุ่มที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีรายได้ไม่แน่นอน ถึงร้อยละ 19 ในเพศชาย และร้อยละ 15 ในเพศหญิง รองลงมา มีรายได้ 1 - 1,000 บาท ในเพศหญิงมีถึงร้อยละ 32 ส่วนในเพศชาย มีร้อยละ 17 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน แม้จะไม่มีรายได้ ก็มีบุตรหลานคอยอุปถัมภ์ค้ำจุนอยู่ ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ อาศัยการบริจาคจากผู้ที่มีจิตศรัทธา หรือบางรายอาจจะมีรายได้พิเศษจากการทำไม้กวาด ทำดอกไม้ประดิษฐ์ พรมเช็ดเท้า เป็นต้น ซึ่งรายได้พิเศษนี้ก็มิตั้งแต่ 50 บาทถึง 300 บาทต่อสัปดาห์ ทั้งนี้แล้วแต่ความถนัดและความขยันของผู้สูงอายุแต่ละคน ซึ่งมีอยู่เพียง 2 - 3 รายที่อาศัยรายได้จากค่าเช่าบ้านหรือเงินเก็บ

สำหรับอาชีพที่ทำครั้งสุดท้ายก่อนหยุดทำงานหรือก่อนเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ จะเห็นว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ส่วนใหญ่เคยมีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างเป็นจำนวนมากที่สุด (ตารางที่ 1) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในวัยหนุ่มสาว ผู้สูงอายุเหล่านี้ประกอบอาชีพที่ใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ เมื่อถึงวัยชรา สังขารร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเดิมอีก ประกอบกับบุตรหลานไม่ได้มาดูแลเอาใจใส่ หรือบางรายไม่มีบุตรหลานและญาติ จึงต้องเข้ามาอาศัยสถานสงเคราะห์คนชรา เพื่อใช้ชีวิตในบั้นปลายของตนเองในที่สุด

ส่วนระดับความว่าเหว่ของผู้สูงอายุในทั้ง 2 กลุ่ม จากการศึกษาที่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์มีความว่าเหว่มาก ถึงร้อยละ 7 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านมีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น และเมื่อเปรียบเทียบความว่าเหว่ระดับปานกลาง จำนวนร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ก็มีมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน (ตารางที่ 10) อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความว่าเหว่ในผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความว่าเหว่ของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตารางที่ 12) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้ายถึงร้อยละ 71 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับคู่สมรสถึงร้อยละ 45 (ตารางที่ 1) การสูญเสียคู่สมรสทำให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจอย่างมาก ทำให้ขาดคูคิด ขาดคนรู้จัก ยิ่งถ้าผู้สูงอายุนั้นมีการพึ่งพิงคู่สมรสในทุก ๆ ด้าน เมื่อมีการสูญเสียคู่สมรส ผู้สูงอายุนั้นจะมีชีวิตอยู่เพียงลำพังด้วยความทุกข์ทรมาน สอดคล้องกับการศึกษาของรีเวนสัน และจอห์นสัน (Revenson & Johnson, 1984, pp. 71 - 85) ซึ่งพบว่าความว่าเหว่มีความสัมพันธ์กับการสูญเสียมากกว่าการแยกตัวออกจากสังคม ผู้ที่เป็นหม้ายจะมีความว่าเหว่มากที่สุด และเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ถ้าผู้สูงอายุนั้นไม่มีบุตรหลาน

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ยังมีการอาศัยอยู่ร่วมกับบุตรหลาน และคู่สมรส ในรายที่สูญเสียคู่สมรส ก็อาศัยอยู่ร่วมกับบุตรหลาน ซึ่งเป็นลักษณะครอบครัวขยาย (extended family) ถึงร้อยละ 45 (ตารางที่ 8) ผู้สูงอายุเหล่านี้จะได้รับการดูแลต่าง ๆ ในเรื่องของความเป็นอยู่และอาหารการกิน มีความรู้สึกอบอุ่นท่ามกลางบุตรหลาน แหล่งรายได้ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ก็มาจากบุตรหลานด้วย ถึงร้อยละ 58 (ตารางที่ 6) ด้วยเหตุนี้ ผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านจึงไม่รู้สึกเดือดร้อนเรื่องรายได้ ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 5 ที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง แต่ก็ยังเป็นเพียงการแยกที่อยู่ ส่วนบ้านที่แยกออกไปก็ยังคงอยู่ในบริเวณเดียวกันกับบุตรหลาน

ในขณะที่ผู้สูงอายุที่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา ต้องได้รับการคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์อย่างละเอียดว่าไร้ญาติขาดมิตร ไม่มีบุตรหลาน หรือถูกทอดทิ้งให้อยู่โดยลำพัง ไม่มีใครดูแลเอาใจใส่ สำหรับอายุที่รับเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ เพศหญิง รับตั้งแต่อายุ 65 ปีขึ้นไป ส่วนเพศชาย รับตั้งแต่อายุ 70 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้ที่มีวัยเท่านี้อาจจะพบการพลัดพรากจากเพื่อนสนิทหรือคู่สมรสมาแล้ว เมื่อมาอยู่ในสถานสงเคราะห์มาอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุที่มีชะตากรรมเดียวกัน ที่มีพื้นฐานต่างกันทั้งถิ่นต่างความรู้ และต่างความคิด โดยได้รับการดูแลเท่าที่รัฐจะเอื้ออำนวยให้ ไม่มีบุตรหลานมาดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดเหมือนผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 69 ไม่มีบุตรหลานมาเยี่ยมเลย (ตารางที่ 9) บางรายมีญาติหรือบุตรหลานมาเยี่ยม แต่ก็ไม่ได้มาทุกวัน ความถี่

ของการมาเยี่ยม มีตั้งแต่สัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง จนถึง 2 - 3 ปีมาเยี่ยมครั้งหนึ่ง ด้านรายได้ของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย จากการศึกษาของ สุพรรณิ นันทชัย (2534, หน้า 49) พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอ มีความว่าเหว่มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จากปัจจัยที่กล่าวมาทำให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจในโชคชะตาของตนเอง มีความรู้สึกด้อยคุณค่าและเกิดความรู้สึกว่าเหวได้ง่ายกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน ซึ่งแวดล้อมด้วยบุตรหลาน ผู้สูงอายุเหล่านี้จะรู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่า เป็นที่รักและเคารพของบุตรหลาน เป็นปูชนียบุคคลของครอบครัว แม้ว่าจะมีการสูญเสียคู่สมรสและเพื่อนสนิทไปบ้างแล้วก็ตาม

เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการทำนายความว่าเหวของผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้าน พบว่าภาวะสุขภาพและระดับการศึกษา เป็นตัวทำนายถึงความว่าเหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เนื่องมาจากผู้สูงอายุ หากมีข้อจำกัดทางร่างกายหรือมีภาวะสุขภาพไม่ดี โอกาสไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในสังคมาภายในหมู่บ้าน หรือระหว่างหมู่บ้าน หรือในชุมชนอื่น ๆ ก็ลดน้อยลงตามลำดับ การขาดการมีส่วนร่วมในสังคมาที่เคยมีตามปกติ ทำให้ความต้องการพื้นฐานทางสังคมา ไม่ได้รับการตอบสนองเพียงพอ ก็ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความว่าเหวได้ ครีซี เบิร์ก และไรท์ (Creecy, Berg, & Wright, 1985) ได้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะสุขภาพที่เลวลงจะทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถไปร่วมกิจกรรมที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพทางสังคมาได้ตามปกติ ทำให้รู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมา และเกิดความว่าเหวขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษาก็เป็นตัวทำนายถึงความว่าเหวในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ที่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ชูลท์ซ (1988) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ มักจะรู้สึกว่าตนเองด้อยคุณค่า กลัวว่าจะไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ทำให้ความมั่นใจในตนเองลดลง ไม่ยอมคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นจนเกิดความรู้สึกว่าเหวขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการทำนายความว่าเหวของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา พบว่าเพศและอายุเป็นตัวทำนายถึงความว่าเหวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และเป็นหม้ายถึงร้อยละ 40 (ตารางที่ 3) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เดอ จอง เจีย เวลด์ แคมฟูส และไดค์สตรา (De Jong-Gierveld, Kamphuis, & Dykstra, 1987, pp.13 - 17) ซึ่งพบว่าความว่าเหวของผู้สูงอายุ จะมีความสัมพันธ์กับสถานภาพสมรส เพศ และอายุ กล่าวคือ ผู้สูง

อายุที่เป็นหม้ายจะเกิดความว้าเหว่มากกว่าผู้ที่ยังอยู่กับคู่สมรส เพศหญิงจะมีความว้าเหว่มากกว่าเพศชาย และความว้าเหวามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุที่เพิ่มขึ้น

PAYAP UNIVERSITY